

EVALUATIE

Evaluatie MDT on Tour

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inhoudsopgave

■ 1/ Aanleiding	3
■ 2/ Opzet van het onderzoek	5
2.1 Deskresearch	5
2.2 Meelopen	5
2.3 Interviews	5
2.4 Groepsgesprek met MDT-experts	6
2.5 Begeleidingsgroep	6
■ 3/ Onderzoekresultaten	8
3.1 Wat is MDT on Tour?	8
3.2 Ervaringen van stakeholders met MDT on Tour	11
■ 4/ Conclusie en aanbevelingen	23
■ Colofon	28
Auteursrechten en hergebruik	28
Over Kennisland	28

1/ Aanleiding

Met een maatschappelijke diensttijd (MDT) openen jongeren de deur naar nieuwe werelden en ervaringen. Ze ontdekken hun talenten, ontmoeten nieuwe mensen en doen tegelijkertijd iets voor een ander. MDT loopt nu een aantal jaren en steeds meer scholen verrijken hun onderwijs met MDT, als onderdeel van de uren in het curriculum die gereserveerd zijn voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (in het vervolg: LOB-uren), burgerschap, of bij preventie van voortijdige schooluitval.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de ambitie om de naamsbekendheid en zichtbaarheid van MDT te vergroten met als doel dat steeds meer scholen (vo, mbo en hoger onderwijs) MDT integreren in hun onderwijs. Op die manier krijgen steeds meer jongeren de kans om een MDT-traject te volgen. OCW spreekt van succesvolle integratie in het onderwijs wanneer een school MDT heeft ondergebracht in het curriculum en de onderwijsvisie: leerlingen of studenten hebben de mogelijkheid om onder schooltijd een (of meerdere) MDT-regulier-traject(en) te volgen. Via maatschappelijke diensttijd wordt er gewerkt aan leerdoelen en de ontwikkeling van de leerling/student.

Het proces dat bijdraagt aan, en toeleidt naar, integratie van MDT in het onderwijs is geformuleerd in de Onderwijsaanpak 2023-2024 van OCW en bestaat uit 3 fasen:

1. Scholen verleiden via MDT on Tour aan de hand van een landelijke campagne en aansluiting bij landelijke/regionale bijeenkomsten in het onderwijs, daar waar MDT een verrijking vormt;
2. Scholen de gelegenheid bieden om MDT te testen, via MDT-kort, een kortere variant van MDT waarbij jongeren geen 80 uur, maar 30 uur besteden;
3. Scholen gaan aan de slag met reguliere MDT en integreren MDT binnen het onderwijsprogramma, waarbij ze ondersteund kunnen worden door onderwijsexperts van OCW en/of gebruik kunnen maken van de ondersteuningsstructuur via landelijke Expertisepunten Burgerschap en LOB.

MDT on Tour

MDT on Tour is een belangrijke spil binnen deze onderwijsaanpak. Via MDT on Tour kan een school (vo, mbo, hbo en wo) op een laagdrempelige manier kennismaken met MDT. Het projectteam van de uitvoeringsorganisatie (Diversion) komt naar de school met een programma op maat. Leerlingen, studenten en onderwijsprofessionals maken kennis met MDT, zodat zij enthousiast raken om met MDT aan de slag te gaan. MDT on Tour heeft verschillende doelen:

“(1) verleiding naar integratie MDT in het onderwijs, (2) leuke en inspirerende dag voor de jongeren en onderwijsprofessionals, (3) kennismaking met (lokale) MDT-projecten, (4) koppeling MDT-organisaties en scholen (en eventueel andere partijen).”

Tijdens MDT on Tour maken (lokale) MDT-organisaties deel uit van het programma, waarbij ze hun projecten in de regio presenteren. Een regiofacilitator, die de MDT-samenwerkingen in de regio stimuleert, ondersteunt MDT on Tour door een match tussen scholen en lokale MDT-organisaties tot stand te brengen. Ook de medewerkers van het expertteam van OCW hebben een belangrijke rol. Deze experts zijn ingesteld om scholen te helpen met het implementeren van MDT in het onderwijs door hen gepersonaliseerd advies te geven. Zij staan vanaf MDT on Tour in contact met de scholen en kunnen hen vervolgens in verschillende stadia ondersteunen.

Inmiddels hebben er sinds 2022 82 edities van MDT on Tour plaatsgevonden (peildatum: 30 april 2024). Nu MDT on Tour anderhalf jaar loopt, wil het programmateam MDT van OCW graag in beeld brengen in hoeverre MDT on Tour bijdraagt aan de beoogde doelstellingen. Het programmateam wil de volgende vragen beantwoord hebben:

- 1. Wat zijn de ervaringen van de scholen die deelgenomen hebben aan MDT on Tour?*
- 2. Wat is de impact van MDT on Tour? Hoeveel jongeren en onderwijsprofessionals worden bereikt met MDT on Tour? En in hoeverre leidt een kennismaking via MDT on Tour tot de keuze van een school om MDT(-kort) aan te bieden in het onderwijs?*

Daarom heeft OCW Kennisland gevraagd om MDT on Tour te evalueren, om de effectiviteit van MDT on Tour in de toekomst te vergroten. In deze publicatie delen we de resultaten van het onderzoek en doen we aanbevelingen voor het vervolg.

De onderzoeksresultaten zijn gebaseerd op een documentenanalyse, interviews met vertegenwoordigers van zes scholen die deelgenomen hebben aan MDT on Tour, interviews met MDT-experts en regiofacilitatoren en observaties tijdens twee edities van MDT on Tour.

Tijdens het uitvoeren van dit evaluatieonderzoek heeft de nieuw gevormde regeringscoalitie een hoofdlijnenakkoord gepubliceerd waarin het afschaffen van de MDT-subsidie genoemd wordt (16 mei 2024). We zijn ons ervan bewust dat dit consequenties heeft voor de toekomst van MDT, en dus ook voor MDT on Tour. Omdat er ten tijde van de oplevering van deze evaluatie (begin juni 2024) nog veel onzekerheid is over de precieze uitwerking van dit politieke voornemen, blijven wij in deze rapportage dichtbij de oorspronkelijke opdracht. We zien dat met eventuele vermindering of afschaffing van de subsidies rondom MDT, (duurzame) integratie in het onderwijs des te belangrijker wordt voor het voortbestaan van maatschappelijke diensttijd.

2/ Opzet van het onderzoek

Onze onderzoeksresultaten zijn gebaseerd op een analyse van documenten, interviews met scholen, MDT-experts, regiofacilitatoren en medewerkers van Diversion. Ook hebben we deelgenomen aan 2 edities van MDT on Tour en organiseerden we 3 bijeenkomsten met een begeleidingsgroep. Hieronder vind je meer informatie over onze onderzoeksaanpak.

2.1 Deskresearch

We zijn begonnen met een documentanalyse: alle beschikbare (voortgangs)rapporten en evaluaties die relevant waren voor afgeronde MDT on Tour-sessies zijn doorgenomen. Deze documenten dienden als waardevolle bronnen van informatie bij het formuleren van vragen voor de (groeps)interviews. De volgende documenten zijn meegenomen in de analyse:

- Eindrapportage MDT on Tour Flowmotive
- PPT online sessie MDT-experts, 7 februari 2024
- OCW Rapportage pilotfase MDT on Tour
- MDT on Tour rapportage Q4 2023 - Diversion
- Presentatie onboarding cluster onderwijs, 8 februari 2024
- MDT-voortgangsoverzicht van MDT-experts

2.2 Meelopen

In maart en mei hebben we tweemaal meegelopen bij een MDT on Tour-editie, één keer op een vo-school en één keer op een mbo-school. Dit gaf ons een goed beeld van hoe MDT

on Tour verloopt. Daarnaast voerden we korte gesprekken met verschillende deelnemers (studenten, scholieren, onderwijsprofessionals) en andere betrokkenen (MDT-aanbieders, uitvoerders van Diversion), zodat we van hen hoorden hoe zij de dag hebben ervaren.

We waren aanwezig om mee te kijken bij de MDT on Tour-edities op de volgende locaties:

- Het Heerenlanden, 26 maart 2024 (vo)
- Grafisch Lyceum Rotterdam, 13 mei 2024 (mbo)

2.3 Interviews

Onderwijsprofessionals

We hebben 7 interviews gehouden met onderwijsprofessionals van verschillende scholen (vo, mbo) in Nederland:

- Canisius College, Nijmegen
- ROC Mondriaan, Den Haag
- Valuascollege, Venlo
- HMC Hout- en Meubileringscollege, Amsterdam
- Dalton, Den Haag
- Montessori College, Nijmegen
- mboRijnland, Zoetermeer

Diversion en regiofacilitatoren

Aan het begin van het onderzoek merkten we dat er al aanzienlijke (praktische) informatie beschikbaar was binnen de groep van betrokken partijen. Daarom hebben we besloten om aparte interviews te houden met 3 medewerkers van Diversion en 2 regiofacilitatoren.

2.4 Groepsgesprek met MDT-experts

Naast de interviews met schoolmedewerkers, Diversion en regiofacilitatoren hebben we een groepsinterview van een uur georganiseerd met 3 medewerkers van het MDT-expertteam.

2.5 Begeleidingsgroep

De begeleidingsgroep bestond uit een vertegenwoordiger van het ministerie van OCW, de projectleider MDT on Tour van Diversion, 2 medewerkers van het MDT-expertteam en een regiofacilitator MDT. De begeleidingsgroep is tijdens de looptijd van het onderzoek 3 keer bij elkaar gekomen.

3/ Onderzoeksresultaten

3.1 Wat is MDT on Tour?

MDT on Tour is een laagdrempelige kennismaking met maatschappelijke diensttijd voor leerlingen/studenten, onderwijsprofessionals en schoolbesturen. De MDT onderwijsaanpak 2023-2024 van het ministerie van OCW stelt dat het onderwijs een belangrijke partner is bij de start, opschaling en verduurzaming van MDT. De school is een vindplaats voor jongeren, en bovendien een betrokken partner bij veel MDT-samenwerkingen (bijvoorbeeld door integratie van MDT binnen onderwijstijd). MDT on Tour wordt binnen deze aanpak ingezet om scholen te verleiden om met MDT aan de slag te gaan, de eerste stap te zetten richting integratie van MDT in het onderwijs. Daarnaast vergroot het de naamsbekendheid van MDT en biedt het een opening voor samenwerking tussen scholen en MDT-organisaties.

Programma MDT on Tour

MDT on Tour is een dagprogramma dat wordt gefaciliteerd door uitvoeringsorganisatie Diversion. Tijdens een MDT on Tour-editie krijgen groepen leerlingen/studenten, variërend van een aantal klassen tot een gehele onder- of bovenbouw, meer informatie over wat MDT is en wat het voor hen kan betekenen. Er zijn ervaringsdeskundige jongeren die vertellen over hun MDT-ervaring. Door korte workshops waarin deelnemers een kaartje schrijven voor onbekenden of complimenten uitdelen ervaren jongeren (een aantal van) de pijlers

van MDT. In een apart ingerichte hoek, de MDT-corner, is er ruimte om op informele wijze kennis te maken met (regionale) MDT-organisaties; zij presenteren zich ook kort op het podium. Diversion heeft MDT on Tour gestructureerd aan de hand van verschillende blokken (zoals plenaire opening, workshops, MDT-corner) en combineert vaak plenaire en klassikale werkvormen. De exacte invulling is afhankelijk van de groepsgrootte en behoefte van de school en de mogelijkheden die de MDT-organisaties bieden als het gaat om het faciliteren van een ervaringsgerichte activiteit om zo het MDT-aanbod van de desbetreffende organisatie te ontdekken. De plenaire onderdelen worden begeleid door een ervaren dagvoorzitter die goed weet aan te sluiten op de leefwereld van de jongeren. De workshops worden soms door onderwijsprofessionals van de betreffende school begeleid en soms spelen medewerkers van MDT-aanbieders een rol tijdens de workshops.

Aantal uitgevoerde MDT on Tour-edities september 2022 – april 2024

Op het moment van schrijven, mei en juni 2024, is MDT on Tour nog in volle gang. Op basis van de beschikbare documenten hebben we ervoor gekozen om een cijfermatige weergave van MDT on Tour tot en met april 2024 aan te houden. Volgens prognoses van Diversion zullen er tussen mei en juni 2024 nog 24 MDT on Tour-edities plaatsvinden. In de rest van dit verslag bespreken we de ervaringen die zijn verzameld tijdens inter-

views, begeleidingsgroepbijeenkomsten en meeloopdagen tot en met mei 2024; de kwalitatieve data bestrijken dus een langere periode.

De eerste 23 edities van MDT on Tour (looptijd najaar 2022 tot zomer 2023) zijn uitgevoerd door Flowmotive. Vanaf 31 mei 2023 is Diversion de uitvoerder van MDT on Tours. In totaal heeft Diversion tussen 31 mei 2023 en 30 april 2024 59 edities uitgevoerd (zie tabel 1).

zichzelf staande activiteit gebleven. Er heeft 11 keer een editie plaatsgevonden op het mbo (of voor een mbo-doelgroep) en er zijn 10 edities op het hbo uitgevoerd. Daarnaast hebben er 3 edities plaatsgevonden op een beroepenmarkt voor jongeren. In totaal zijn er tot en met april 2024 circa 20.000 jongeren bereikt via MDT on Tour. Volgens het eindrapport van Diversion in Q4 2023 zijn er per 31-12-2023 circa 61.396 onderwijsprofessionals bereikt door het gebruik van externe communicatiemiddelen (sociale media en nieuwsbrieven).

	vo	mbo	hbo	wo	Beroepenmarkt voor jongeren (niet verbonden aan een specifieke school)	Totaal
Flowmotive (najaar 2022 – zomer 2023)	11	2	8	2	-	23
Diversion (mei 2023 – april 2024)	38	9	2	7	3	59
Totaal	49	11	10	9	3	82

Tabel 1: Overzicht van MDT on Tour-edities uitgevoerd door Flowmotive en Diversion (september 2022 - april 2024)

Tijdens de edities van MDT on Tour werden vooral vo-scholen bereikt, namelijk 49 in totaal. Universiteiten komen 9 keer voor in de editie-lijst, zij hebben MDT on Tour ingezet als onderdeel van de introductieweken. De insteek van deze edities op universiteiten was vooral om de naamsbekendheid van MDT onder studenten te vergroten. Hierdoor was er geen sprake van stappen richting borging in het onderwijs en is het een op

Vervolgstappen scholen na een MDT on Tour-editie

MDT on Tour streeft ernaar om scholen te verleiden om met MDT aan de slag te gaan. Dat proces, met als einddoel duurzame integratie van MDT-regulier in het onderwijs, loopt eventueel via deelname aan een MDT-kort-traject. Na kennismaking met MDT via MDT on Tour, maken scholen in samenspraak met MDT-experts keuzes over hun vervolgstappen. Scholen die na afloop of rondom MDT on Tour aan de slag gaan met MDT-kort of MDT-regulier zitten in het proces richting integratie van MDT in het onderwijs. Hoeveel scholen naar aanleiding van MDT on Tour bezig zijn met dit proces wordt duidelijk na sluiting (en publicatie) van de MDT-subsidierondes. De meest recente cijfers zijn gedurende het schrijven van deze evaluatie nog niet beschikbaar.

Om tussentijds het overzicht te behouden, hebben MDT-experts de vervolgstappen van 69 scholen die een MDT on Tour hebben gedaan bijgehouden. Hoewel dit document geen volledig overzicht biedt, kunnen we hieruit opmaken dat 10 van de 69 scholen na afloop of gedurende het proces van een MDT on Tour-editie subsidie voor MDT-kort toegekend hebben gekregen, waarvan sommige het al hebben afgerond. Van deze 10 scholen hebben 3 scholen ook subsidie voor MDT-regulier toegekend gekregen. Daarnaast blijkt uit het overzicht dat 2 scholen ervoor hebben gekozen om na MDT on Tour een aanvraag te doen voor subsidie voor MDT-regulier en dat deze aanvragen ook zijn toegekend.

Verder laat het document zien dat veel scholen na afronding van een MDT on Tour in gesprek zijn met MDT-experts, we kunnen op basis van de beschikbare informatie nog geen uitspraken doen over waar deze gesprekken toe leiden.

Rolverdeling Diversion, regiofacilitator en MDT-expert

Diversion heeft als doelstelling dat er in 2023-2024 80 scholen meedoen aan MDT on Tour. Om dit doel te bereiken is een wervingsstrategie opgesteld voor het enthousiasmeren van scholen, het betrekken van MDT-aanbieders en van MDT *peer educators* (jongeren die zelf hebben meegedaan aan MDT). Diversion combineert koude acquisitie, zoals het per mail benaderen van scholen en het verspreiden van campagnemateriaal via sociale media en nieuwsbrieven, als warme wervingsuitingen, zoals het enthousiasmeren van scholen via het netwerk van MDT-experts en regiofacilitatoren of het eigen professionele netwerk. Voor het enthousiasmeren van MDT-aanbieders heeft Diversion tevens verschillende wervingsstrategieën ingezet. Het lukt niet altijd om lokale MDT-netwerken te bereiken; in sommige gevallen omdat deze er nog niet zijn en in dat geval wordt er een beroep gedaan op een landelijke MDT-aanbieder tijdens een MDT on Tour. Tot slot heeft Diversion een actieve groep van 12 *peer educators* geworven en hen betrokken bij het MDT on Tour-programma.

Sinds mei 2023 zijn er regiofacilitatoren aangesteld om de regionale netwerken van MDT-aanbieders in kaart te brengen en te versterken. Sinds september 2023 zijn er MDT-experts gestart, die scholen ondersteunen bij het inbedden van MDT (kort of regulier) in het onderwijs. Diversion haakt, wanneer er een concreet voorstel ligt voor een editie, de MDT-expert en regiofacilitator aan. De samenwerking tussen deze 3 partijen heeft zich in het afgelopen jaar ontwikkeld via een iteratief proces. De regiofacilitator kijkt naar welke regionale MDT-trajecten passend zouden zijn voor de school en brengt hen in contact met Diversion. De MDT-expert heeft veel kennis over het integreren van MDT in het onderwijs en kan de school

hierbij ondersteunen. De MDT-expert is vaak aanwezig bij een gesprek voorafgaand aan MDT on Tour, wat vooral toegespitst is op de logistiek van de aankomende editie, tijdens de editie zelf en bij een gesprek na afloop. Dit nagesprek is voor MDT-experts het belangrijkste moment om vervolgstappen met de school te onderzoeken.

MDT on Tour wordt op verschillende manieren ingezet op een school: soms past het thema goed bij een project- of themaweek en zien scholen het als een welkome (op zichzelf staande) daginvulling, soms is het een kennismaking met wat MDT inhoudt, soms is het een kick-off voor een MDT-kort-traject dat op school loopt of een onderdeel van een introductieweek. De 3 partijen (Diversion, regiofacilitator, MDT-expert) stellen zich binnen de mogelijkheden flexibel op en bewegen mee met de behoeften van het onderwijs.

3.2 Ervaringen van stakeholders met MDT on Tour

In deze paragraaf lichten we toe hoe medewerkers, leerlingen en studenten van de scholen die hebben deelgenomen, het expertteam en regiofacilitatoren de interventie MDT on Tour ervaren: welke aspecten vinden zij goed? In welke mate draagt MDT on Tour bij aan de beoogde doelstellingen (kennismaking, informatie, inspiratie, integratie) en welke verbeter suggesties zien zij?

Positieve aspecten

Uit het onderzoek komen diverse aspecten van MDT on Tour naar voren die bijdragen aan het enthousiasmeren van scholen om vervolgstappen te zetten en te experimenteren met MDT in hun onderwijsprogramma's. We hebben daarbij gekeken naar hele proces van MDT on Tour (inclusief voorgesprekken en nagesprekken en inclusief de rol die de leden van het expertteam en de regiofacilitatoren daarbij hebben). De volgende elementen worden door de respondenten positief beoordeeld.

Aansprekend programma

Scholen waarderen het interactieve programma van MDT on Tour. Jongeren worden door de hosts, peer educators en MDT aanbieders met een andere *tone of voice* aangesproken dan hoe dat vaak binnen het reguliere onderwijs gebeurt, en onderwijsprofessionals zien dat dat aanslaat bij hun leerlingen en studenten. MDT on Tour raakt aan burgerschapsthema's die de school behandelt en past vaak bij de visie en waarden die een school wil uitdragen. Wat vooral gewaardeerd wordt is wanneer de deelnemers tijdens een MDT on Tour concreet zelf aan de slag gaan: door een workshop kaartjes schrijven of complimenten uitdelen, of door in de MDT corner in gesprek te gaan met MDT-aanbieders.

Er is door Diversion goed zorggedragen voor de aankleding van MDT on Tour. De letters MDT staan prominent op het podium, de corner is aangekleed met audio en een photo-booth, en de attributen en verdere aankleding is vormgegeven binnen de duidelijk herkenbare MDT-huisstijl die goed aansluit bij de leefwereld en smaak van jongeren. Scholen, MDT-ex-

perts en regiofacilitatoren vertellen ons dat de aankleding de zichtbaarheid van MDT vergroot, en bijdraagt aan een feestelijke sfeer tijdens de dag. Het is hierdoor direct duidelijk voor leerlingen/studenten en onderwijsprofessionals dat er die dag iets anders op het programma staat.

Scholen worden ontlast

Scholen refereren aan MDT on Tour als een 'geöliede machine': het team van Diversion is goed voorbereid en onttrekt op de editiedag veel zorgen uit handen van de school. De opbouw, het programma, en de afbouw draaien ze nagenoeg autonoom. Dit wordt door onderwijsprofessionals, die vaak drukke roosters en een hoge mate van werkdruk kennen, erg gewaardeerd en gezien als een absolute succesfactor van MDT on Tour.

De voorbereiding van Diversion is zorgvuldig, en er zijn vaak 2 of 3 contactmomenten voorafgaand aan een editie. Dit varieert van een telefoongesprek of videobelafsprake tot een live overleg. Hoewel dit resulteert in een soepel verlopende editie, vertellen scholen ons dat ze deze tijdsinvestering aan de hoge kant vinden. Enkele respondenten gaven aan het aantal contactmomenten liefst terug te brengen naar één gesprek.

Diversion werkt samen met de regiofacilitatoren om ervoor te zorgen dat er (lokale) MDT-aanbieders die tijdens de editie aanwezig zijn. Diversion heeft ook een eigen MDT-netwerk opgebouwd en put daar regelmatig uit bij het werven van aanbieders voor een editie.

De naamsbekendheid van MDT groeit

Scholen zien MDT on Tour als een laagdrempelige eerste kennismaking met MDT waarvoor geen subsidie hoeft te worden aangevraagd en die weinig tijdsinvestering vraagt van onderwijsprofessionals. Bovendien komt MDT on Tour naar de school toe en is er ruimte om het programma aan te passen aan de behoeftes van de school qua deelnemersaantallen, de mate waarin het programma plenair/klassikaal plaatsvindt en de tijdsduur.

Ook regiofacilitatoren en MDT-experts zien dat MDT on Tour als zichtbaarheids campagne van maatschappelijke diensttijd effectief is: leerlingen en studenten krijgen informatie over MDT en wat het voor hen zou kunnen betekenen. Bovendien wordt het als prettig ervaren om scholen die nog geen eerdere ervaring hebben met maatschappelijke diensttijd een MDT on Tour-editie aan te kunnen bieden. Na afloop van een MDT on Tour is het maken van de stap richting MDT-kort een stukje kleiner, omdat er bekendheid is in de school.

“Als je van nul naar een reguliere subsidieaanvraag moet, is dat een grote stap. Veel scholen vinden het fijn om op deze manier een dag aan te bieden aan hun leerlingen, maar ook aan zichzelf om eens te ervaren hoe het zit.”

- regiofacilitator

Aanwezigheid van en interactie met (lokale) MDT aanbieders

Tijdens MDT on Tour streeft Diversion ernaar om 1 tot 3 MDT-aanbieders aanwezig te laten zijn. Zij stellen zich aan de leerlingen/studenten voor op het podium en staan vervolgens in de MDT-corner. In de MDT-corner komen deelnemers langs om in gesprek te gaan met de aanbieders. Omdat dit niet vanzelf gaat, raadt Diversion de MDT-aanbieders aan om een klein spel te verzinnen waardoor het eerste contact laagdrempeliger wordt. Diversion biedt MDT-aanbieders de mogelijkheid om zelf een workshop/interactief onderdeel te faciliteren van zo'n 30 minuten.

De aanwezigheid van MDT-aanbieders is belangrijk omdat MDT een veelzijdig begrip is. Met hun trajecten laten de aanbieders zien hoe MDT er concreet uit zou kunnen zien voor de

deelnemers. Ook geven MDT-aanbieders aan dat aanwezigheid bij de MDT on Tour hen helpt bij het werven van deelnemers voor hun projecten.

School krijgt ondersteuning bij nemen vervolgstappen MDT

Respondenten geven aan dat door de samenwerking tussen Diversion, MDT-expert en regiofacilitator die in de afgelopen maanden steeds hechter is geworden, het steeds beter lukt om een MDT on Tour te organiseren die goed aansluit bij de behoeften en het karakter van de school. Ook wordt er gelijktijdig met de school meegekeken hoe en waar zij MDT(-kort of -regulier) onder kunnen brengen binnen hun onderwijs. De rol van de MDT-expert is voor dit tweede stuk van groot belang. Zij hebben kennis van zaken over het onderwijs en over (MDT-) subsidieaanvragen en verlagen de drempel voor een school om met MDT te starten.

In sommige gevallen lukt het om gelijktijdig met de voorbereiding van een MDT on Tour een MDT-kort traject op te zetten. In zulke gevallen is het de MDT-expert die snel kan schakelen en de school, via de regiofacilitator, verbindt met passende MDT-trajecten. Bij 2 van de 5 scholen die we tijdens dit onderzoek gesproken hebben, is MDT on Tour ingezet als kick-off van een MDT-kort-traject op een school. Ook kent een MDT-expert voorbeelden van hoe MDT in het onderwijs geborgd kan worden, door MDT onder te brengen in schoolplannen, de visie van de school of door aan burgerschapsdoelen te werken via MDT.

MDT-experts en regiofacilitatoren werken vaak nauw samen en vullen elkaar aan in kennis en kunde: regiofacilitatoren zijn goed op de hoogte van het lokale MDT-netwerk, MDT-experts

weten wat er speelt bij de scholen. De samenwerking wordt door beide partijen als prettig en vruchtbaar ervaren. In gebieden waar een MDT-netwerk nog niet of nauwelijks bestaat, is een regiofacilitator meer een aanjager en onderzoeker dan een netwerker (zoals dat in gebieden waar veel aanbod is het geval is). Regiofacilitatoren en MDT-experts stellen zich in deze gebieden flexibel op en de samenwerking verloopt organisch.

Knelpunten

MDT on Tour wordt met enthousiasme uitgevoerd en bereikt veel scholen, leerlingen/studenten en onderwijsprofessionals. Desalniettemin zijn er uit dit onderzoek verschillende knelpunten naar voren gekomen die het experimenteren met en/of integreren van MDT binnen scholen, naar aanleiding van een MDT on Tour, vertragen of belemmeren.

Het doel van MDT on Tour is voor betrokken stakeholders verschillend

MDT on Tour heeft 4 doelen en bij de organisatie zijn meerdere partijen betrokken: Diversion, de MDT-expert, de regiofacilitator, MDT-aanbieders en de school spelen allemaal een rol in het proces. Van deze partijen wordt gevraagd vanuit verschillende deelopdrachten samen te werken aan MDT on Tour.

“Er zijn wel verschillende belangen. Is iedereen dan met hetzelfde doel bezig? Gaat het om jongeren

betrekken bij MDT of om een bepaald aantal scholen te kunnen aftikken?”

- MDT-expert

Uit gesprekken komt naar voren dat betrokkenen verschillende interpretaties hebben van wat het (belangrijkste) doel van MDT on Tour is. Door de veelheid aan doelen die aan MDT on Tour zijn gekoppeld is er een situatie ontstaan waarin scholen, Diversion, MDT-experts en regiofacilitatoren ieder hun eigen accenten leggen op wat ze met het programma willen bereiken. De betrokken partijen werken niet optimaal samen aan het behalen van de doelen. In plaats van elkaar te versterken, werken ze met ieder een ander (sub)doel voor MDT on Tour voor ogen een verschillende richting op, waardoor het resultaat van MDT on Tour in het midden blijft steken. Een voorbeeld is de opdracht die Diversion van het Ministerie van OCW heeft gekregen om met MDT on Tour tot en met de zomer van 2024 80 scholen te bereiken. Dit doel, met een duidelijke kwantitatieve nadruk, maakt dat oog voor strategie met betrekking tot schoolkeuze van minder groot belang is. MDT-experts, die scholen willen ondersteunen bij duurzame integratie van MDT, zien juist dat MDT on Tour daaraan kan bijdragen mits het op het juiste moment wordt ingezet op een school. In plaats van zoveel mogelijk scholen te bereiken, zien zij meer in het *kwalitatief* inzetten van MDT on Tour op strategische momenten.

Doel 1 - verleiding naar integratie MDT in het onderwijs -

staat voor de MDT-experts en het ministerie van OCW centraal. MDT on Tour moet actief bijdragen aan deze verleiding. Daarvoor is het volgens MDT-experts nodig dat het programma op het juiste moment wordt ingezet, en flink kan meebewegen met de specifieke behoeftes van de school. Diversion ziet MDT on Tour als middel om richting dit doel te bewegen. Via de edities stimuleren zij scholen een stap te zetten richting integratie van MDT in het onderwijs.

Als eindverantwoordelijke voor de edities werkt Diversion concreet aan het organiseren van **doel 2 - leuke en inspirerende dag voor de jongeren en onderwijsprofessionals**. Uit verhalen van onderwijsprofessionals en MDT-experts horen we dat dit doel voor veel scholen het meest van belang is. Daarnaast draagt Diversion concreet bij aan **doel 3 - kennismaking met (lokale) MDT-projecten**. De kennismaking met lokale MDT-projecten is vooral gericht op de leerlingen/studenten die meedoen met de editie, niet zozeer op onderwijsprofessionals (met oog op doel 1). Om doel 3 te bewerkstelligen werkt Diversion samen met de regiofacilitatoren. Zij dragen (lokale) MDT-aanbieders aan die goed passen bij de doelgroep op een school en onderschrijven, mede vanuit hun deelopdracht, het belang van dit derde doel.

Doel 4 - koppeling MDT-organisaties en scholen (en eventueel andere partijen) - wordt door Diversion nagestreefd door een kort ontmoetingsmoment tussen school en aanbieders aan het einde van een editie. Verder zijn het de MDT-expert en de regiofacilitator die nauw samenwerken om, zodra de MDT-wensen van een school duidelijk zijn, een passende oplossing te vinden.

Timing en strategie van MDT on Tour

Diversion initieert het eerste contact met scholen en heeft de (deel)opdracht om 80 edities uit te voeren in het schooljaar 2023-2024. In mei 2024 is deze opdracht uitgebreid naar 105 edities tot en met december 2024. Voor Diversion staat voorop dat jongeren en onderwijsprofessionals kennismaken met MDT en enthousiast worden. Gezien hun rol als editie-facilitators die veel scholen bedienen en de beperkte tijd waarin zij betrokken zijn bij één school is het, ondanks inzet, uitdagend gebleken om zorg te dragen voor het stuk *'verleiding tot integratie in het onderwijs'* en *'koppeling MDT organisaties en scholen'*. Hiervoor is een hechte(re) samenwerking nodig met MDT-experts en regiofacilitatoren, aangezien zij ruimte hebben om een langere periode betrokken te zijn bij een school.

“Ik denk dat we te lang te veel hebben verwacht van onszelf om ook inhoudelijke lessen te organiseren. Het doel nu is vooral campagne voeren. Na afloop is het belangrijk; positief gevoel én begrip over MDT en welke kansen het biedt.”

- Diversion

De campagne-aanpak van Diversion richt zich op het werven van veel scholen om aan hun deelopdracht te voldoen, dit leidt tot een minder sterke focus op het strategisch inzetten van MDT on Tour en het creëren van draagvlak (voor integratie) binnen de scholen. Diversion ziet op dit stuk een taak weggelegd voor de MDT-experts en regiofacilitatoren, die voor langere tijd betrokken kunnen blijven bij een school en bovendien de specifieke kansen en uitdagingen voor MDT in het onderwijs (en in de regio) kennen.

Tijdens een MDT on Tour-editie is er niet altijd helderheid over of, en welke vervolgstappen een school gaat nemen. Hoewel leerlingen over het algemeen positief terugkijken op het programma, lijkt voor veel van hen het doel van de dag niet geheel duidelijk. Dit hangt nauw samen met het moment waarop MDT on Tour binnen de school wordt georganiseerd. Scholen kiezen er soms voor om MDT on Tour in te zetten als eerste kennismaking voor hun leerlingen/studenten of als eenmalige invulling van een projectweek. Daarbij blijft de insteek van de dag zoals 'jongeren enthousiasmeren om in hun vrije tijd met MDT aan de slag te gaan' of 'de school laten zien dat jongeren enthousiast worden van MDT en hen op die manier verleiden' in het midden. Hierdoor is er weinig concreet handelingsperspectief en blijft MDT on Tour een eerste kennismaking.

Deze onduidelijkheid kan verklaard worden doordat er vaak nog niet genoeg draagvlak is binnen een schoolteam om MDT serieus te integreren in hun onderwijsbeleid op het moment dat er een MDT on Tour-editie plaatsvindt. Wanneer een MDT-expert na kortsluiting van een editiedatum wordt aangehaakt bij contact met een school, is er vaak onvoldoende tijd om

draagvlak vóór het plaatsvinden van de editie te organiseren. Een editie speelt dus in de meerderheid van de gevallen niet in op een concrete (aanstaande) samenwerking tussen een school en MDT-aanbieder, of een (aanstaand) MDT-kort-traject dat op school zal plaatsvinden. De boodschap over MDT blijft op deze manier tijdens veel edities een particuliere (en is daarin succesvol): leerlingen en studenten kunnen in hun vrije tijd deelnemen aan een MDT-traject.

“Als je toch het zaadje wil planten, doe dat dan bij het docententeam en keer dan terug naar de jongeren wanneer je een duidelijk beeld hebt van wat je wilt bereiken.”

- MDT-expert

Het MDT-expertteam en de regiofacilitatoren ervaren weinig regie

Zodra een MDT on Tour-editie door Diversion is gepland, worden er snel logistieke afspraken gemaakt met scholen. Er worden, in de regel via regiofacilitatoren, MDT-aanbieders geworven die willen aansluiten tijdens de editie. In dit proces neemt Diversion, als organisator en eindverantwoordelijke van de editie, het voortouw. MDT-experts en regiofacilitatoren zien

dat binnen dit handelingskader een aantal van de doelen van MDT on Tour onder druk komen te staan.

Om verbinding tussen MDT en onderwijs te organiseren, de deelopdracht van de MDT-experts, is er vaak een andere tijdlijn nodig dan die er geboden wordt in aanloop naar een MDT on Tour-editie. Bovendien ligt de focus tijdens het intake-gesprek waarbij de experts aanwezig zijn duidelijk op de logistiek rondom de aanstaande MDT on Tour-editie en is er weinig ruimte om het over integratie van MDT in het onderwijs te hebben.

Soms heeft een MDT-expert informatie over een MDT-aanvraag elders in de onderwijsinstelling waarvan de contactpersoon of Diversion niet op de hoogte zijn. Op het moment dat MDT-experts worden betrokken bij de organisatie is er weinig ruimte om bij te sturen. MDT-experts zouden graag meer tijd willen om zowel met docenten, teamleiders als schoolbestuurders in gesprek te gaan over de mogelijkheden om MDT on Tour strategisch in te zetten en MDT uiteindelijk te verankeren binnen het onderwijs.

“Er zijn veel voorbereidende gesprekken met Diversion geweest voor praktische zaken, maar er is niet echt gesproken over hoe MDT on Tour past binnen de bredere

ambitie van de school met betrekking tot MDT.”

- vo-leraar

De regiofacilitatoren die we spraken benoemen ook dat er soms meer tijd nodig is om *lokale* MDT-aanbieders te enthousiasmeren en klaar te stomen voor deelname aan MDT on Tour. Zij zien dat in het huidige format vaak dezelfde MDT-aanbieders opstaan voor deelname. Diversion maakt sinds begin 2024 meer ruimte in het programma om dit te faciliteren.

“Ik zou met MDT-aanbieders willen meedenken over welk type activiteiten zou werken om jongeren te betrekken tijdens een MDT on Tour. Bijvoorbeeld een workshop van een MDT-organisatie als onderdeel van de workshops overdag in plaats van alleen de organisatie in een corner te zetten.”

- regiofacilitator

MDT on Tour richt zich op het enthousiasmeren van studenten en leerlingen en veel minder op docenten en onderwijspersoneel

Het dagprogramma van MDT on Tour concentreert zich op de leerlingen en studenten, en weinig op onderwijsprofessionals. Scholen die we spreken lijken MDT on Tour ook niet te zien als manier om het onderwijzend personeel te enthousiasmeren voor MDT. Tegelijkertijd horen we van MDT-experts en sommige scholen terug dat een bestaand draagvlak en drive om met MDT aan de slag te gaan belangrijke voorwaarden zijn voor de effectiviteit van MDT on Tour als verleider tot integratie in het onderwijs.

“Als inbedden het doel is, dan moet er een MDT on Tour voor docenten komen, niet voor studenten.”

- mbo-docent

Van 3 scholen en MDT-experts kregen we terug dat er bij het voorbereiden van een MDT on Tour editie slechts één enthousiaste docent betrokken was bij MDT on Tour, die fungeert als contactpersoon voor de betrokken partijen. Collega's ontvangen (soms pas op de dag zelf) een praktische briefing. In zulke gevallen is er weinig betrokkenheid en slagkracht om na een MDT on Tour verder te experimenteren via een MDT-kort of

regulier. Uit gesprekken met MDT-experts, scholen en regiofacilitatoren blijkt dat voor een succesvolle integratie van MDT in het onderwijs, zoals het aanvragen van subsidie voor een MDT-kort of MDT-regulier na een MDT on Tour, de betrokkenheid van zowel docenten als het managementteam cruciaal is.

“Mijn ervaring is dat docenten vaak erg enthousiast zijn en graag willen, maar uiteindelijk moet er op het niveau van het management of de directie een akkoord worden gegeven. Als dat niet gebeurt, kan het lastig zijn om vooruitgang te boeken.”

- regiofacilitator

Momenteel wordt een MDT on Tour programma vrijblijvend en laagdrempelig aangeboden als een energieke, maatschappelijk betrokken dag voor de leerlingen of studenten waarbij alle zorg rondom de organisatie wordt ontnomen. MDT-experts, die juist streven naar een duurzame integratie van MDT, zijn van mening dat scholen eerst goed moeten realiseren waarvoor ze MDT on Tour willen inzetten. Het kan een grotere betekenis en impact genereren door van tevoren al met de relevante docenten, het managementteam en andere onder-

wijsprofessionals om de tafel te zitten om draagvlak te creëren. Om zo de kans op een vervolg naar MDT-kort of reguliere MDT te vergroten.

Hetzelfde geldt voor regiofacilitatoren die in een regio bouwen aan een netwerk om zo vruchtbare samenwerkingen op te zetten tussen een school en een MDT-aanbieder. Om die zaadjes te kunnen planten bij regionale organisaties is het voor hen belangrijk om te weten waar een school staat qua intentie om verder te gaan met MDT na een MDT on Tour-editie.

“Ik zou heel graag willen weten hoe ver de school al is, dus of die inderdaad ook serieus een subsidieaanvraag wil gaan doen. Want dat is een vraag die ik van MDT-aanbieders vaak krijg.”

- regiofacilitator

De rol van (lokale) MDT-aanbieders bij MDT on Tour

Het gebrek aan verbinding met regionale MDT-aanbieders vormt een knelpunt voor MDT on Tour. Dit speelt met name in regio's waar nog weinig MDT-aanbieders actief zijn.

Soms komt dit doordat een editie kort van tevoren gepland

wordt en lokale, vaak kleinere, MDT-aanbieders niet wendbaar genoeg zijn qua menskracht om hierbij aanwezig te zijn. Bovendien zijn ze vaak niet bekend met het concept, waardoor ze het niet automatisch als een kans zien. Van een regiofacilitator en een school krijgen we terug dat dit jammer is: door landelijke, vaak randstedelijke MDT-aanbieders aan te haken bij een MDT on Tour wordt er soms verbinding misgelopen met jongeren die zich erg identificeren met hun eigen regio. Bovendien levert MDT on Tour in gebieden waar weinig of geen MDT-aanbod is soms geen vervolgstappen op omdat er geen lokale partijen zijn waarmee de school in zee kan. In deze gebieden is het strategisch om te investeren in het opbouwen van een netwerk en scholen en maatschappelijke organisaties in contact te brengen om de mogelijkheden te onderzoeken. Diversion maakt per editie een hand-out met een overzicht van lokale MDT-aanbieders, om op die manier leerlingen/studenten en onderwijsprofessionals een beeld te geven van het aanbod.

Daarnaast voelt het voor sommige MDT-aanbieders als een te grote investering die te weinig oplevert. Deelnemen aan MDT on Tour kost een dagdeel aan tijd, waarvan je relatief weinig in contact met jongeren bent. Dit is een belangrijk punt voor aanbieders omdat veel van hen MDT on Tour inzetten als werving. Daarbij merken MDT-experts en regiofacilitatoren op dat er een mate van concurrentie leeft onder MDT-aanbieders. Tijdens hun deelname aan een MDT on Tour zijn zij soms vooral bezig met hun “eigen winkel” en minder met het overkoepelende, collectieve belang om de leerlingen/studenten volledig te informeren of de enthousiasmeren voor maatschappelijke diensttijd (in plaats van een specifiek MDT-traject).

“What’s in it for them is cruciaal voor de organisaties, namelijk: de mogelijkheid om veel jongeren tegelijkertijd kennis te laten maken met hun organisatie.”

- regiofacilitator

Ook voelen sommige aanbieders zich niet op hun gemak bij het format van de corner. Liever bieden ze een workshop aan die in lijn ligt met de werkwijze van hun MDT-traject. Van regiofacilitatoren en MDT-experts krijgen we terug dat het een gemiste kans is dat MDT-aanbieders geen grote inhoudelijke rol hebben: zij zouden goede workshops kunnen verzorgen waardoor leerlingen/studenten MDT echt gaan ervaren, in plaats van slechts een praatje te maken in de corner. Diversion biedt sinds 2024 aan dat MDT-aanbieders een workshop tijdens het programma faciliteren. Het is niet altijd duidelijk voor deze partijen dat Diversion openstaat voor hun inhoudelijke betrokkenheid.

Tijdens een MDT on Tour-editie wordt van MDT-aanbieders verwacht dat ze kort op het podium vertellen over hun activiteiten, waarna ze zich in de MDT-corner begeven waar leerlingen en studenten meer informatie kunnen krijgen over de organisatie. Aanvankelijk waren jongeren terughoudend om naar deze corner te gaan, dus probeert Diversion MDT-organisaties aan te moedigen om met leuke en aantrekkelijke activiteiten te komen

die de jongeren prikkelen om actief mee te doen en het gesprek aan te gaan met de MDT-organisaties. Uit onze gesprekken met scholen en observaties bij MDT on Tour-edities blijkt dat *peer educators* van toegevoegde waarde zijn en impact kunnen maken. Ze kunnen jongeren inspireren en enthousiasmeren door hun eigen ervaringen te delen. Echter, het verhaal van een *peer educator* aan laten sluiten bij de leefwereld van jongeren op een school komt nauw, vooral wanneer het publiek bijvoorbeeld bestaat uit leerlingen uit de onderbouw van het voortgezet onderwijs. langs te komen.

“Bij de laatste MDT on Tour waar ik ben geweest, hebben twee MDT-partijen gezegd van, goh, ik heb beeldmateriaal dat ik wil laten zien en ik heb een jongere die wil graag spreken. Dus die hebben zelf initiatief genomen om ruimte te pakken in het programma.”

- regiofacilitator

Peer educators sluiten niet altijd goed aan bij de doelgroep

Uit onze gesprekken met scholen en observaties bij MDT on Tour-edities blijkt dat *peer educators* van toegevoegde waarde zijn en impact kunnen maken. Ze kunnen jongeren inspireren en enthousiasmeren door hun eigen ervaringen te delen. Echter, het verhaal van een peer educator aan laten sluiten bij de leefwereld van jongeren op een school komt nauw, vooral wanneer het publiek bijvoorbeeld bestaat uit leerlingen uit de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

“Er waren ook ervaringsdeskundigen. Ik kreeg van één mentor terug dat het niet veel toevoegde en niet aansloeg. Misschien te weinig beeld en te grote afstand. Leerlingen willen zich kunnen identificeren.”

- vo-leraar

Een regiofacilitator gaf aan dat de afstand tussen de peers en de jongeren vergroot wordt als er geen peers uit de regio worden ingezet. Hun verhaal, over een MDT-traject dat niet bij een bekende organisatie uit de regio plaatsvond, voelt soms erg ver weg. Ook delen docenten met ons dat het uitmaakt of

de deelnemende jongeren zich kunnen identificeren met de *peer educator* qua onderwijsachtergrond en leeftijd van deelname aan MDT. Wanneer (lokale) MDT-aanbieders (op eigen initiatief) een jongere meenemen naar de editie, die vanuit diens eigen ervaring vertelt over het traject, wordt als waardevol gezien.

**STUUR TESSA (15)
EEN KAARTJE!**

Tessa is 15 jaar en ze heeft nu 2 jaar long-covid. Ze ligt al bijna 2 jaar op bed in haar kamer. Helaas nog weinig verbetering. Ze kan gelukkig nog naar (zachte) muziek luisteren en een paar minuten per dag tekenen/inkteuren. En wat creatief zijn met magisch zand. Ze kan gelukkig ook nog steeds genieten van de kleine dingen. Ze is dan ook erg blij met een kaartje!

Leuk als jullie Tessa blij maken met een afbeeldende kaart
Namens Postmaafbeeldende kaart

**STUUR TESSA (15)
EEN KAARTJE!**

Tessa is 15 jaar

4/ Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van het onderzoek en doen we aanbevelingen voor vervolgacties om de effectiviteit van MDT on Tour (en de opvolging van MDT on Tour door het expertteam) te verbeteren, waarmee de beoogde impact van MDT on Tour verder kan worden vergroot. Tijdens het uitvoeren van dit evaluatieonderzoek heeft de nieuw gevormde regeringscoalitie een hoofdlijnenakkoord gepubliceerd waarin het afschaffen van de MDT-subsidie genoemd wordt (16 mei 2024). We zijn ons ervan bewust dat dit consequenties heeft voor de toekomst van MDT, en dus ook voor MDT on Tour. Omdat er ten tijde van de oplevering van deze evaluatie (begin juni 2024) nog veel onzekerheid is over de precieze uitwerking van dit politieke voornemen, blijven wij in deze rapportage dichtbij de oorspronkelijke opdracht en doen we aanbevelingen die er op zijn gericht om MDT duurzaam te integreren in het onderwijs.

Conclusie 1: MDT on Tour biedt een informatieve, inspirerende en laagdrempelige kennismaking

Uit het onderzoek blijkt dat MDT on Tour vooral bijdraagt aan 3 van de beoogde doelstellingen: kennismaking, informatie en inspiratie. De uitvoeringsorganisatie Diversion biedt met MDT on Tour een informatief, inspirerend en interactief programma voor leerlingen en studenten, waarin jongeren kennis kunnen maken met de waarden en pijlers van Maatschappelijke Diensttijd. De edities van MDT on Tour worden strak voorbereid en

doordat de organisatie grotendeels bij Diversion ligt, worden scholen ontlast. MDT on Tour kan laagdrempelig worden ingezet door scholen waardoor leerlingen geïnformeerd worden over MDT en een eerste indruk krijgen over wat MDT behelst. Tijdens de looptijd van MDT on Tour heeft een groot aantal edities (83) plaatsgevonden en zijn grote groepen leerlingen en studenten bereikt (gemiddeld ruim 200 jongeren per editie, in totaal ruim 20.000 jongeren). Door de samenwerking met MDT-aanbieders die een plek krijgen binnen MDT on Tour krijgen jongeren (en onderwijsprofessionals) de kans om kennis te maken met MDT-aanbieders en kunnen MDT-aanbieders hun projecten bekendmaken bij jongeren en scholen. Doordat een lid van het expertteam betrokken is, hebben scholen een laagdrempelige toegang tot ondersteuning bij het nemen van vervolgstappen richting MDT-integratie. Door de samenwerking met de regiofacilitatoren wordt ook ondersteuning geboden bij de samenwerking met lokale MDT-aanbieders.

Conclusie 2: MDT on Tour wordt lang niet altijd strategisch ingezet

Uit het onderzoek blijkt ook dat het potentieel van MDT on Tour nog niet volledig wordt benut. Het valt op dat MDT on Tour heel verschillend - en niet altijd even doordacht - wordt ingezet door scholen. In veel gevallen zetten scholen MDT on Tour in als eerste kennismaking met MDT voor jongeren en als invulling van bijvoorbeeld een projectweek zonder dat er al is nagedacht of

de school in de toekomst daadwerkelijk wil experimenteren met MDT binnen onderwijstijd. Dit leidt ertoe dat het na afloop van een editie onduidelijk is hoe jongeren in de toekomst kunnen deelnemen aan MDT en welke rol de school daarbij heeft. Onderwijsprofessionals hebben een relatief kleine en vooral organisatorische rol. Het huidige programma richt zich daarmee minder op het creëren van draagvlak binnen de school onder docenten en het managementteam. De huidige opzet lijkt daarbij vooral aan te sluiten bij de doelstellingen van informeren en inspireren en veel minder goed aan te sluiten bij het voor het ministerie van OCW belangrijkste doel binnen de onderwijsstrategie, namelijk scholen verleiden om MDT te integreren binnen hun onderwijs.

Conclusie 3: Meer afstemming nodig tussen betrokkenen MDT on Tour

Verder valt op dat er veel verschillende organisaties en professionals met uiteenlopende rollen en opdrachten betrokken zijn bij MDT on Tour: de uitvoeringsorganisatie Diversion is in de lead en daarnaast is er een belangrijke rol weggelegd voor het MDT-expertteam en de regiofacilitatoren. Deze betrokkenheid van verschillende professionals met verschillende deelopdrachten en taakstellingen bemoeilijkt de samenwerking in de praktijk. Uit het onderzoek blijkt ook dat de betrokkenen niet helemaal op één lijn zitten over welke doelstellingen van MDT on Tour de hoogste prioriteit hebben, hoe en wanneer MDT on Tour binnen scholen zou moeten worden ingezet en welk programma aan scholen aangeboden moet worden.

Conclusie 4: Geen volledig overzicht van vervolgstappen scholen na MDT on Tour

Bij gebrek aan kwantitatieve data en een actueel accuraat overzicht kunnen we op basis van dit onderzoek geen volledig

beeld geven van in hoeverre scholen die hebben deelgenomen aan MDT on Tour bezig zijn met vervolgstappen. Daarnaast is er geen beoogd doel met betrekking tot hoe snel na een MDT on Tour een school aan de slag zou moeten gaan met MDT-kort of -regulier, wat het meetbaar maken van de effectiviteit van MDT on Tour in de weg staat. De meest recente cijfers van MDT-subsidierondes zijn gedurende het schrijven van deze evaluatie nog niet beschikbaar.

Om het overzicht te behouden hebben MDT-experts de vervolgstappen van 69 scholen die een MDT on Tour hebben gedaan wel bijgehouden. Hoewel dit document geen volledig overzicht biedt, kunnen we hieruit opmaken dat 10 van de 69 scholen na afloop of gedurende het proces van een MDT on Tour-editie subsidie voor MDT-kort hebben toegekend gekregen, waarvan sommige het al hebben afgerond. Van deze 10 scholen hebben 3 scholen ook subsidie voor MDT-regulier toegekend gekregen. Daarnaast blijkt uit het overzicht dat 2 scholen ervoor hebben gekozen om na MDT on Tour een aanvraag te doen voor subsidie voor een MDT-regulier, en dat deze aanvragen ook zijn toegekend. Verder laat het document zien dat veel scholen na afronding van een MDT on Tour in gesprek zijn met MDT-experts, we kunnen op basis van de beschikbare informatie nog geen uitspraken doen over waar deze gesprekken toe leiden.

Van de 7 scholen die we gesproken hebben tijdens dit onderzoek, hebben 2 scholen nog geen vervolgstappen genomen, 2 scholen waren voorafgaand aan MDT on Tour al bezig met MDT en hebben MDT on Tour ingezet als kick-off. 3 van de 7 scholen zijn naar aanleiding van MDT on Tour verder gegaan met MDT en dit heeft geleid tot de uitvoering van MDT-korttrajecten.

Aanbevelingen

1. Zorg voor overeenstemming over het doel van MDT on Tour

Het ministerie van OCW kan meer helderheid en focus bieden aan alle samenwerkingspartners over wat het belangrijkste doel is van MDT on Tour. Uit de gesprekken met OCW hebben wij opgemaakt dat het belangrijkste doel van MDT on Tour is om scholen te verleiden tot integratie van MDT binnen het onderwijs, wat betekent dat scholen al dan niet in samenwerking met MDT-aanbieders en andere partners zelf aan de slag gaan met MDT-kort of reguliere MDT-projecten, MDT opnemen in hun onderwijsvisie en jongeren de kans geven om binnen onderwijstijd aan MDT-projecten deel te nemen.

2. Kies voor een meer strategische inzet van MDT on Tour

Als bovenstaande inderdaad de doelstelling is van MDT on Tour is het raadzaam om MDT on Tour minder laagdrempelig en selectiever in te zetten en meer tijd en aandacht te besteden aan het voortraject om samen met onderwijsprofessionals (managers en docenten) te werken aan draagvlak voor MDT binnen de school. Wij bevelen aan om de huidige opzet van MDT on Tour gericht op jongeren pas in te zetten op het moment dat er meer duidelijkheid is binnen de school over hoe zij in het vervolgtraject met MDT verder willen. Mogelijk zou er een ander programma van MDT on Tour ontwikkeld kunnen worden dat zich richt op het informeren en inspireren van onderwijsprofessionals rondom MDT en de kansen die dit biedt voor hun leerlingen/studenten en

behalen van onderwijsdoelen rondom bijvoorbeeld burgerschap, LOB en de verbinding van onderwijs met praktijk.

3. Beleg regierol voor MDT on Tour bij onderwijsexperts van ministerie van OCW

Gelet op de cruciale rol die het expertteam heeft bij het ondersteunen van scholen bij integratie van MDT, bevelen wij aan om de regierol rondom de inzet van MDT on Tour bij hen te beleggen, in plaats van bij de uitvoeringsorganisatie van MDT on Tour. Het expertteam kan dan bepalen of, hoe en wanneer MDT on Tour ingezet wordt, waarna de uitvoeringsorganisatie de praktische organisatie op zich kan nemen. Dit vraagt om andere prestatieafspraken dan die nu gemaakt zijn vanuit OCW met de uitvoeringsorganisatie, waarbij de focus minder komt te liggen op kwantitatieveit.

4. Optimaliseer de huidige aanpak

Uit het onderzoek blijkt dat de huidige opzet van MDT on Tour behoorlijk effectief is voor het informeren en inspireren van jongeren en de scholen zijn vaak positief over de verschillende onderdelen van het programma. De huidige opzet kan nog verder geoptimaliseerd worden door:

- *Beter benutten lokale netwerk regiofacilitatoren*
Door nog meer de samenwerking te zoeken met de regiofacilitatoren en hen een duidelijke opdracht te geven in het organiseren van lokale MDT-aanbieders die aanwezig zijn bij MDT on Tour kunnen jongeren kennismaken met lokale MDT-projecten die aansluiten bij hun achtergrond en interesses;

- *Vergroten inhoudelijke rol MDT-aanbieders*
Het verder versterken van de rol van MDT-aanbieders bij het programma van MDT on Tour. Diversion biedt aanbieders sinds 2024 de gelegenheid om een programmaonderdeel/workshop te hosten. Op die manier krijgen MDT-aanbieders meer ruimte om zichzelf te laten zien en krijgen jongeren een nog concreter beeld en ervaring bij wat MDT inhoudt. Er liggen, in een nauwe(re) samenwerking tussen Diversion en regiofacilitatoren, kansen om het aantal aanbieders dat hiervan gebruikmaakt te vergroten;
- *Diversere pool peer educators*
Zodat er per editie steeds een optimale match kan worden gemaakt tussen jongeren en *peer educators*. Ook kunnen de *peers* meer samenwerken met de aanwezige MDT-aanbieders.

Tot slot: MDT on Tour en integratie van MDT in het onderwijs

Door de recente politieke ontwikkelingen is de toekomst van MDT in haar huidige vorm onzeker. Voor het voortbestaan van MDT is duurzame samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en andere partners van groot belang. In het onderwijs zien wij, op basis van dit en eerder onderzoek, de volgende kansen:

- MDT kan bijdragen aan onderwijsdoelen, zoals persoonsvorming, socialisatie, versterken van burgerschapsvaardigheden en oriëntatie op de loopbaan.
- MDT kan een betekenisvolle invulling zijn van meer praktijkgericht leren in samenwerking met lokale partijen in de omgeving van scholen;

- MDT kan ook als preventieve interventie worden ingezet bij vroegtijdig schoolverlaten.

Door gebruik te maken van gerichte samenwerkingen en duidelijke doelstellingen kan MDT on Tour een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame integratie van MDT in het onderwijs. Via MDT on Tour komt een school in contact met onderwijsexperts die kunnen laten zien op welke manier MDT van toegevoegde waarde is voor het onderwijs.

MDT on Tour kan ook in de toekomst dienen als een belangrijk contactmoment tussen de school en MDT-aanbieders, die vervolgens met de school kunnen onderzoeken op welke manier hun MDT-traject binnen het onderwijs en de visie van de school kan worden ingebed. Deze contactmomenten zijn van groot belang voor de verduurzaming van maatschappelijke diensttijd en stimuleert scholen en MDT-aanbieders om elkaar op te zoeken en de handen ineen te slaan om de maatschappij actief te blijven betrekken bij het onderwijs.

MDT CORNER

DOE
MEE
MET
MDT

I DID
MDT

Colofon

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van OCW. Het onderzoek is uitgevoerd door Kennisland.

Auteurs: Dave van Loon, Faduma Mukhtar, Monique Spijkers

Tekstredactie: Tamara Mangelaars

Vormgeving: Marcel Oosterwijk

Met dank aan alle respondenten voor de medewerking aan dit onderzoek.

Auteursrechten en hergebruik

Tenzij anders vermeld is alles in dit werk gelicenseerd onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GeenAfgeleideWerken 2.0 Nederland (CC BY-NC-ND 2.0 NL). Dit betekent dat je deze publicatie niet mag aanpassen, maar wel mag kopiëren en verder verspreiden, maar niet voor commerciële doeleinden, zolang je de maker van het werk vermeldt en een link naar de licentie plaatst (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/nl/>).

Gebruik de volgende literatuurreferentie:

Van Loon, D., Mukhtar, F., Spijkers, M. (Kennisland), Evaluatie MDT on Tour. Gelicenseerd onder CC BY-NC-ND 2.0 NL.

Over Kennisland

Kennisland zet zich al bijna 25 jaar onafhankelijk en onvermoeibaar in voor een open, lerende, inclusieve en duurzame samenleving: een kennissamenleving. We bouwen aan een samenleving waarin maatschappelijke systemen mensen ondersteunen in plaats van tegenwerken. We experimenteren in de praktijk samen met de betrokkenen om tot toekomstbestendige, positieve verandering te komen waar de hele samenleving van profiteert. We gaan daarbij uit van de kennis en ervaring van mensen die het dichtst op het vraagstuk zitten, zoals leraren, verpleegkundigen en bewoners, maar ook beleidsmakers, bestuurders en wetenschappers. Zo brengen we de wereld waarin mensen leven en de wereld van systemen bij elkaar en maken we van 'doelgroepen' weer mensen. Onze ambitie is om kennis, ervaring en beleid samen te brengen en zo tot duurzame maatschappelijke vooruitgang te komen.

Kennisland

Kattenburgerstraat 5 / G003D

1018 JA Amsterdam

+31205756720

www.kl.nl

KL is onderdeel van [Stichting CAOP](#)

KENNISLAND

Samen vernieuwen.